

В НОМЕРІ:

НДО ТА ЗАКЛАДИ КУЛЬТУРИ: думки, дії, досвід

Людмила Докієнко: "У нас є багато друзів, які готові допомагати"

Тетяна Шоколова: "Разом – до роботи!"

Олександр Барвінський: "Якби нас не підтримали люди – наш будинок просто розвалився би..."

ТОЧКА ЗОРУ

Основні підходи до регулювання сфери культури: українські реалії та досвід Республіки Польща

УКРАЇНА: ВІДКРИТИЙ ПРОЕКТ

Порятунок культури в селах "подніпропетровські"

Небайдужі люди з активною життєвою позицією можуть змінити все!

ВІЗИТНА КАРТКА

Центр гуманістичних технологій АХАЛАР

ІНФО ПРО ІНФО

Руслан Краплич: "Для нас сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – це не тільки економічний агент, це модератор процесів"

Інформація доступна кожному

СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

В об'єктиві: громадське життя

"Немає нічого сильнішого за ідею, для якої настав час"

Віктор Гюго

Редактор:
Олена Кваша

Члени редакційної ради:
Лев Абрамов
Ірина Батура
Оксана Гурьянова
Марія Лебідь

Дизайн та верстка:
Анна Сорока

Фото:
Олена Кваша
Дарина Мінаєва

Адреса редакції:
м. Кіровоград
вул. Гайдара, 75-а, оф.1
Поштова адреса:
а/с 4/30, м. Кіровоград,
Україна, 25006.
Тел./факс: 0522 34-56-67, 27-10-95
e-mail: iscm@mail.ru

При використанні матеріалів видання посилання на «НДО-Інформ» - обов'язкове. Надіслані матеріали не рецензуються та не повертаються. Редакція може не поділяти точку зору автора та не відповідає за фактологічні помилки, які він допустив.

Якщо ви бажаєте отримувати бюлетень або інші видання ІСКМ, просимо надсилати поштою або факсом офіційні листи-заявки за підписом керівника вашої організації або структурного підрозділу.

Видання розповсюджується безкоштовно.

Листування тільки на сторінках видання. Думки висловлені у видання належать авторам і можуть не співпадати з офіційною позицією ІСКМ.

Тиражування ФОР Александрова М.В.
Замовлення №23 від 26 березня 2010 р.
Наклад 1000 примірників
Бюлетень видається з 1999 року.
Свідоцтво серія КГ № 522/99 Р
Видане Головним управлінням юстиції в Кіровоградській області
Видання засноване Інститутом соціокультурного менеджменту

Бюлетень «НДО-Інформ» був представлений Інститутом соціокультурного менеджменту (ІСКМ) в рамках проекту «Об'єднуємося заради реформ (UNITER)», що фінансується Агентством США з Міжнародного Розвитку (USAID) та здійснюється Pact Inc. Видання бюлетню стало можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст видання є винятковою відповідальністю ІСКМ та не обов'язково відображає точку зору USAID, Pact Inc або уряду США. Забороняється відтворення та використання будь-якої частини цього видання у будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання чи використання в будь-який інший спосіб без відповідного посилання на оригінальне джерело.

Видання розраховане на активістів громадських організацій, працівників закладів культури, посадовців органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, журналістів та всіх, хто цікавиться суспільним життям сучасної України.

Мета проекту «Спільний шлях у майбутнє»: зміцнити організаційні можливості громадських організацій на рівні місцевих громад шляхом створення можливостей для розвитку центрів місцевої активності на базі існуючих будинків культури.

Основні завдання, які ІСКМ та партнери мають виконати під час реалізації Національного проекту:

1. Вивчити діяльність будинків культури та їх можливості до адаптації реальним потребам громади, активним громадським організаціям на прикладі Кіровоградської, Дніпропетровської, Миколаївської, Чернігівської та Рівненської областей.

2. Розробити рекомендації Міністерству культури та туризму України в частині адаптації існуючої нормативно-правової бази до сучасних соціально-економічних умов, передбачивши можливість збільшити кількість можливостей будинків культури.

3. Активізувати суспільний діалог на тему діяльності будинків культури та залучити до роботи територіальні громади, які мають позитивний досвід організації будинків культури в сучасних умовах.

Партнерами проекту є:

- Центр гуманістичних технологій «АХАЛАР»;
- Центр підтримки громадських та культурних ініціатив «Тамариск»;
- Фондація ім. Князів-благодійників Острозьких;
- Центр сприяння суспільним інноваціям.

З М І С Т

Людмила Докієнко: “У нас є багато друзів, які готові допомагати”	3
Тетяна Шоколова: “Разом – до роботи!”	4
Олександр Барвінський: “Якби нас не підтримали люди – наш будинок просто розвалився би...”	6
Основні підходи до регулювання сфери культури: українські реалії та досвід Республіки Польща	8
Порятунок культури в селах “по-дніпропетровськи”	12
Небайдужі люди з активною життєвою позицією можуть змінити все!	13
Центр гуманістичних технологій АХАЛАР	14
Руслан Краплич: “Для нас сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – це не тільки економічний агент, це модератор процесів”	16
Інформація - доступна кожному	17
Сторінка для дітей	20

Чого потребує суспільство?

Можливо, відповісти на це питання, і безапеляційно стверджувати, що це буде саме остаточною істиною, було б занадто сміливо, але ставити таке питання і шукати на нього відповіді потрібно постійно для блага того ж самого суспільства. І як представник «третього сектору» я усвідомлюю необхідність пошуку відповідей як запоруку розвитку і повноцінного життя суспільства.

Сьогодні суспільству не вистачає ефективності, тобто спроможності досягати соціального результату з найменшими витратами ресурсів (часових, фінансових, людських). Зрозуміло, що більшість читачів впевнено скаже автору, що це є азбучні істини, але проблема саме і полягає в тому, що більшість помилок держави є елементарними. Для приклада можна проаналізувати, як приймаються і реалізуються цільові програми в більшості областей і ми побачимо, що їх багато і як правило на сто відсотків вони не фінансуються, тобто порушуються елементарні принципи реалізації ефективної соціальної політики, не визначаються реальні пріоритети (теоретично програми повинні спрямовуватись на вирішення пріоритетних проблем). Чудовою ілюстрацією для цієї ситуації може слугувати автомобіль без двигуна, в принципі він є, але їхати не може, інакше кажучи ресурси витрачені, але виникає питання, а чи це потрібно? Таких прикладів можна навести безліч, але зрозуміло, просто констатувати проблема недостатньо – потрібні конкретні пропозиції, як їх вирішити.

Аналіз життя місцевих громад дає підстави говорити про те, що у громад є не тільки гострі соціальні проблеми, а й активні громадяни, які об'єднуються в громадські організації, для того щоб вирішити ці проблеми самостійно і не чекати «подарунків» від когось. Зрозуміло, громадські ініціативи на локальному рівні стикаються з великою кількістю труднощів, передусім пов'язаних з ресурсною незабезпеченістю та відсутністю досвіду роботи в соціальній сфері.

З іншого боку, можна зазначити і таку річ – мережа будинків культури країни

через неможливість адекватно адаптуватись до сучасних умов знаходиться в кризі. Скорочується чисельність закладів (http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/cltr_rik/cltr_u/cltr_u.html), відбувається руйнація будівель будинків культури, зменшується їх відносна частка фінансування у бюджетах. І все це відбувається, незважаючи на наявність матеріальної бази, професійного персоналу та величезного досвіду роботи на локальному рівні. На мою думку, якщо суспільство буде продовжувати байдуже спостерігати за цим процесом, то це «...гірше, ніж злочин, це помилка...». Саме так колись сказав відомий Тайлеран, і мені дуже не хочеться, щоб громадянське суспільство в цій ситуації було пасивним спостерігачем і продовжувало констатувати повільну смерть закладів культури.

Не можна сказати, що держава нічого не робить, це не так, але «традиційні» форми порятунку будинків культури фактично не діють і це зрозуміло, адже у держави не вистачає ресурсів. Можливо, у фіхівців є багато варіантів виходу з цієї ситуації, але одним із варіантів, що можемо запропонувати ми (представники «третього сектору») є активізація співпраці громадських організацій та будинків культури. Формою такої взаємодії могли би стати центри місцевої активності на базі будинків культури. Досвід Польщі свідчить про те, що це можливо. Така взаємодія буде корисною, як для громадських організацій – вони знайдуть «домівку» для своїх ініціатив, так і для будинків культури, які стануть більш авторитетними і потрібними для громади, а тоді значно складніше для місцевої влади буде відмовляти їм у фінансуванні. Хоча, найважливіше для розвитку суспільства, за умови застосування цього варіанту – громади зможуть отримати важливий інструмент для вирішення своїх проблем. Зрозуміло, що характер та форми зазначеного партнерства, потребують серйозного обговорення і маємо надію, що «НДО-Інформ» стане зручним майданчиком для цього.

Лев Абрамов,
директор ІСКМ

Людмила Докієнко: “У нас є багато друзів, які готові допомагати”

Інститут соціокультурного менеджменту продовжує вивчати проблеми закладів культури. Цього разу наші кореспонденти відвідали Войнівський сільський будинок культури (Олександрійський район) та дізналися, як і чим живе звичайний сільський заклад культури. Нашим співрозмовником була Людмила Володимирівна Докієнко, директор Войнівського сільського будинку культури.

- Пані Людмילו, розкажіть про основні проблеми вашого закладу. Як ви працюєте з громадою?

- Я працюю директором Войнівського сільського будинку культури, працюю не дуже давно, але з упевненістю можу сказати, що проблеми у нас є, як і в інших соціально-культурних закладах нашої країни. Якщо виділити найбільш болючу, то найбільше нас хвилює невідповідність зовнішнього вигляду нашого будинку сучасним вимогам та критеріям. Наш будинок потребує капітального ремонту. На мою думку, маємо ситуацію, коли зустрічають за одежиною і цей незадовільний зовнішній стан спрацьовує не на нашу користь... А робота дійсно ведеться і по всіх напрямках. Це різноманітні заходи і виховного характеру, і розважального і національно-патріотичного характеру, пов'язані з відродженням народних традицій. Наприклад, місцеві жителі дуже полюбили свято Івана Купала, яке проводиться на природі, з піснями, вогнищем. Це вже традиційне свято для громади. Нашим партнером в багатьох заходах є школа, адже молодь є нашою рушійною силою і основними нашими глядачами і хотілося б їм показати, що в державі все ж таки щось робиться і для них. Тому найбільш наше питання – це відродження і капітальний ремонт нашого будинку культури, оскільки він є справжнім центром життя нашого села. Дуже хочеться, щоб його зовнішній вигляд давав людям зрозуміти, що розпочалися зміни на краще в культурі, що культура не на останньому місці в країні. А ми готові надавати людям все необхідне для культурного розвитку.

- Чи намагалися ви об'єднати свої

зусилля з молоддю, з вашими глядачами, з тими людьми, які активно користуються послугами будинку культури? Чи намагалися залучити кошти від бізнесу, від влади, для вирішення проблем?

- Звісно, робота ведеться. І в першу чергу нам допомагає місцева влада, сільський голова, який дійсно людина не байдужа, підтримує нас, але капітальний ремонт потребує залучення досить серйозних коштів і вирішити це на рівні місцевого фінансування практично не можливо. У нас є багато друзів, які готові допомагати і допомагають, але в нашому селі мешкає біля двох тисяч чоловік, але працюючих мало. Хоча місто поряд із селом, все рівно кількість робочих місць не достатня.

Багато людей займається лише власним господарством. У нас є також школа, дитячий будинок, медпункт, всі організації працюють. Але найбільше потребує капіталовкладень це наш будинок культури...

- З такими проблемами, мабуть, досить важко якісно виконувати свою роботу?

- Хоча у нас є такі проблеми, ми докладаємо всіх зусиль, щоб це не відобразилося на наших глядачах. Вигадуємо щось новеньке, проводимо різні заходи, намагаємося демонструвати нашим глядачам різножанрові номери: танцювальні, театральні сценки, і вокальне мистецтво (користується популярністю в селі «караоке», народні пісні). Дуже хотілося би відкрити для дітей різноманітні гуртки, але знову ж таки – недостатньо кімнат, вони не обладнані. Ми все це намагаємося робити, навіть в необладнаних, непристосованих приміщеннях. І щиро сподіваємося на те, що знайдемо вихід з цієї ситуації...

Марія Сидоренко

Тетяна Шоколова: «Разом – до роботи!»

Кіровоградщина відома своїми еталонними чорноземами, неповторними краєвидами, унікальними пам'ятками архітектури і мистецтва, і, звичайно, щирими, талановитими людьми.

Тетяна Шоколова - президент Олександрійського районного благодійного інформаційно-консультативного центру (ОРБІКЦ). Пані Тетяна - представниця чисельної жіночої армії професіоналів нашого краю.

У 1982 році пані Тетяна розпочала працювати інструктором-методистом в Олександрійському районному будинку культури (ОРБК). У 1991 році стала художнім керівником РБК. З 1999 року почала брати активну участь у громадській діяльності в інформаційно-консультативному пункті. На такий крок її надихнула діяльність таких відомих в сфері громадського руху організацій, як Центр Підтримки Творчих Ініціатив та Інститут соціокультурного менеджменту. У 2002 році пані Тетяна створила і зареєструвала громадську організацію, як розпочала свою роботу при будинку культури – саме від цієї дати розпочинається активна робота Тетяни Шоколової в громадському секторі Кіровоградщини.

Пані Тетяна виховує чудового сина (за її словами, «найбільше чудо її життя»), не бачить свого життя без спілкуванням з людьми. Допомогає людям, які цього потребують. Дуже любить працю на землі, поряд із будинком

культури є невелика діляночка землі, де вона і хазяїнує, перетворюючи її на оазу. Ось така вона – тендітна олександрійська активістка, яка не боїться розпочинати нові справи на користь громади.

Черговий номер «НДО-Інформ» готувався напередодні світлого весняного свята – Міжнародного жіночого дня, тож наша бесіда з пані Тетяною пройшла в передсвятковій, весняній атмосфері, наповненій суто олександрійським оптимізмом.

- Пані Тетяно, Ви маєте значний досвід роботи і в громадському і в культурному секторі нашої області, скажіть чи існує співпраця між громадськими організаціями та закладами культури? Розкажіть про ті організації, які сьогодні активно працюють в Олександрійському районі.

- Так склалося, що протягом останніх декількох років я очолюю громадську організацію і одночасно працюю в клубному закладі. Тож, у нашому випадку, співпраця забезпечена, так би мовити, автоматично. Наш клубний заклад співпрацює з громадськими організаціями міста Олександрія і Олександрійського району. На жаль, їх всього п'ять і, якщо говорити об'єктивно, не завжди наша співпраця є активною. Чому так – мені важко відповісти. Хоча є і позитивні приклади взаємодії з громадськими організаціями – у нас є добра і надійна партнерська громадська організація обласного рівня – Кіровоградський обласний благодійний фонд «Логос», з яким було організовано та проведено ряд масових заходів та благодійних акцій. До речі, щодо благодійних заходів, на мою думку, це ті заходи, які демонструють громадам, що можна залучати додаткові кошти на вирішення ряду проблем. Це ті заходи, що привертають увагу громадськості до проблеми і запрошують її спільно вирішити. Людей потрібно навчити відчувати причетність до громади. Це проблеми, які можна вирішити тільки гуртом і ніхто окрім нас їх не вирішить – ось, що ми намагаємося сказати своїми заходами.

Співпраця громадських організацій та будинків культури в районі не має такої чіткої форми та «рамковості», але я б хотіла розповісти про ті організації, які активно та цікаво працюють в Олександрійському районі.

В селі Михайлівка місцеві активісти протягом декількох років проводять акції

«Трибуна громадської думки». В селі Червона Кам'янка люди створили своєрідні громадські об'єднання. Постійно працює клуб жінок «Сучасниця» - під час засідань якого, жінки не тільки обговорюють свої проблеми, а й знаходять шляхи їх вирішення. Займаються різноманітними видами декоративного мистецтва, залучають до цієї справи дітей та підлітків.

Окремого слова заслуговує діяльність молодіжної громадської організації «Торпан», села Ульянівка. Це дуже цікава організація, яка намагається вирішити дуже багато проблем. Це і проблеми культурної спадщини і екологічної безпеки. Цікавить активістів організації і така серйозна тема як Голодомор. Вони самотужки назбирали дуже багато інформації та свідчень про той страшний період. Їх ніхто не примушував – це було їх бажання. І я думаю, що сприяння, допомога від держави саме таким організаціям просто необхідна, а тим більше, якщо мова йде про нашу історію, традиції і культуру – це безумовно, спільні теми для роботи громадських організацій та закладів культури.

Якщо говорити про якість роботи клубних закладів, не можу не поділитися з вами приємними враженнями від роботи Добронадіївського сільського будинку культури. Очолює цей заклад не професійний працівник сфери культури Тетяна Родіонівна Двалішлівічі, але вона просто пірнула в цю роботу з головою. Я думаю, що вона може себе представляти і як керівник клубного закладу, і як лідер громадського об'єднання. По-перше, ця людина налагодила партнерські стосунки з соціальною сферою села: бібліотекою, школою, сільською радою, по-друге, вона як керівник закладу забезпечує організацію цікавих заходів народознавчого характеру і патріотичного напрямку, зокрема мені дуже сподобався фестиваль, який вони цього року провели – «Парад Європи», де були представлені усі країни, які входять до Європейського Союзу. Організатори не забули й Україну, яка також може претендувати на місце в Євросоюзі.

Мені дуже подобається активність громади Нової Праги. Це взагалі така дружня компанія, можна сказати. Колись там працювало чотири

будинки культури. Нажаль, на сьогоднішній день працює тільки два. Але працюють вони дуже активно і якісно. Можна відзначити ділові партнерські стосунки Новопразького будинку культури №1 і Новопразької школи. Вони постійно створюють нові і цікаві проекти, і я думаю, що вони будуть розвиватись. Їх може чекати майбутнє.

- Пані Тетяно, будинки культури в нашому суспільстві сприймаються як «носії культури, місця масових заходів», приблизно таке, визначення закладу, давали експертам ІСКМ учасники анкетувань, що було проведене організацією на початку проекту. Як варто сприймати будинки культури сьогодні?

- Я так думаю, що це «класика», тобто класичне сприйняття будинку культури,

Тетяна Шоколова та її колеги

що сформувалося досить давно. Сьогодні ж люди можуть не тільки приходити в будинок культури як глядачі, а бути учасниками різноманітних заходів. Вони навіть не помічають і не відчують, як з глядача перетворюються на учасника чогось більшого, ніж просто масового заходу. Це залучення до благодійництва до гуманітарних справ. Люди не обов'язково мають приносити кошти для участі в цих заходах - вони вносять певний особистий внесок просто своєю допомогою в організації заходу, в рамках урочистостей до Дня перемоги, наприклад, дуже багато людей виявило бажання відвідати ветеранів, які не можуть прийти на масові гуляння. Люди щиро бажали привітати їх зі святом, можливо, привезти найнеобхідніші продукти до столу. Це також участь і не маленька.

- Пані Тетяно, за радянських часів будинки

культури виступали у якості ідеологічної мережі, що формувала світогляд громадян у відповідності до комуністичних ідеалів. Як складається сьогодні, яку нішу займають будинки культури?

- Так, дійсно, раніше заклади культури були представниками єдиної комуністичної ідеології і мали чітко визначені партією завдання. За роки незалежності змінилося дуже багато, наша країна обрала інший – демократичний шлях розвитку. І процес розмежування з тією системою і становлення нової – демократичної системи поставив багато інституцій, в тому числі і заклади культури, перед питанням: куди йти і яким шляхом. І, як не важко це констатувати, але більшість закладів культури не здатні сприймати себе як «Центри активності локальної», тобто центрами, які могли б гуртувати громадян, інформувати їх, як можна саме в своїх громадах вирішувати свої проблеми, відпочивати і т.д. Я думаю, що у нас не буде іншого шляху – потрібно навчитися працювати в нових умовах. Іншими словами, питання стоїть так – або гідне життя і процвітання, або – зникнення. Тому будинки культури мають всіма можливими засобами доводити, що вони необхідні громаді. Я вірю в успіх – будинки культури займуть свою унікальну, визначену часом нішу.

- Враховуючи те, що будинки культури виступали у якості ідеологічної мережі, то, звичайно ж, виконували партійні вказівки щодо масових заходів: що проводити, коли, і як. Сьогодні працівникам будинків культури доводиться, оскільки такої «партійної» вказівки немає, самостійно визначати зміст своїх заходів. Як з цим справляються працівники будинків культури?

- Ви знаєте, в деякій мірі я хочу не погодитися з Вами в тому, що у будинків культури немає «державного замовлення». Справа в тому, що існує дуже багато державних програм, які ми (будинки культури) маємо включати в свої заходи. Деякі програми, чесно кажучи, не зовсім зрозумілі для діяльності будинків культури, наприклад, «Як поводити себе на льоду чи під час пожеж», на мою думку, для цього існують конкретні структури, що мають інформувати про ці теми громадськість. Хоча, зрозуміло, що є програми, які дійсно мають суспільну значимість.

Заклади культури і самі намагаються працювати в частині реалізації цікавих

публічних заходів. І я хочу сказати, що саме ті заклади культури, які мають цікаву ідею, які дійсно не стоять на місці і не організовують, так звані «штамповані заходи» будуть існувати і надалі, займуть своє місце в суспільному житті країни. Працівники цих будинків культури шукають цікаві для своїх відвідувачів форми заходів, вишукують інноваційні підходи до організації своєї діяльності. Вони вчаться і їм необхідна підтримка кожного громадянина, який зацікавлений у розвитку громадянського суспільства, тож, користуючись нагодою, я звертаюся до всіх жителів нашої області – не будьте байдужими, долучайте до ініціатив ваших закладів культури, ініціюйте власні ідеї. Разом - до роботи.

Людмила Станкевич

**Олександр Барвінський:
“Якби нас не підтримали
люди – наш будинок просто
розвалився би...”**

Олександр Якович Барвінський, директор будинку культури, поділився з кореспондентом «НДО-Інформ» своїми думками щодо життя Олександрійського районного будинку культури та про власний досвід впровадження польського досвіду організації роботи “Центрів Місцевої Активності” в районі.

- Олександр Яковичу, Ви вивчали польський досвід організації та роботи “Центрів Місцевої Активності”, що вас вразило? Що ви запровадили в районі? Чи можна цей досвід назвати успішним?

- Ми як тільки приїхали з Польщі, провели

два «круглих столи» та розширену нараду для працівників культурної сфери району. Я та мої колеги, які брали участь у поїздках розповідали про те, що нас вразило і те, що ми б хотіли спробувати запровадити у нас. У поляків дуже гнучко все прописано – у закладів культури є можливості і вони гарантовані. Потрібен транспорт для роботи – будь ласка – ось транспорт! Можна заздрити «білою заздрістю»... А сьогодні, до речі, проходить багато фестивалів і конкурсів в різних куточках країни, Європейського Союзу, світу, а ми поїхати не можемо. Хоча є такі фестивали, де тільки дорогу треба оплатити, а організатори беруть на себе і проживання, і харчування, а ми і у таких поїздок не можемо собі дозволити. Ми бачили, як активно співпрацюють польські заклади культури з громадськими організаціями. За цей напрям у нас відповідає Шоколова Тетяна. І вона дуже активно та плідно працює. Як тільки ми приїхали з Польщі, то терміново визначили сім найактивніших громадських осередків району. І маю сказати, ми побачили, що у нас дуже багато людей активних, які нам допомагають. Вони не тільки відгукуються на проведення круглих столів чи ярмарки ідей, але й самі пропонують і проводять свята та заходи в селах. І роблять вони це щиро і безкоштовно. А це вже немало. Тож – успіх є. Ще хочу сказати, що сьогодні завдяки тому, що в районі є таке товариство як «УкрАгроком» культура отримує дуже серйозну допомогу, освіта й медицина – також. Завдяки генеральному директору товариства пану Кузьменку ми вже забули про проблеми з костюмами, формою, ремонтами – він дуже серйозно допомагає. Бізнес тут виступає як соціальний партнер і ставиться до цього дуже відповідально.

- Чи маєте Ви підтримку людей у своїй діяльності? Як Ви думаєте, чи цікаві ви людям?

- Думаю, що маємо підтримку і цікаві, поясню чому. Саме ми виступали і продовжуємо бути ініціаторами багатьох заходів: «круглих столів», «ярмарок ідей» та інших. Для участі в них ми запрошуємо як громадських активістів, так і небайдужих представників бізнесу. Люди приходять – їх ніхто не примушує. Тепер щодо підтримки – якби нас не підтримали люди – наш будинок просто розвалився би... Розумієте, такий ремонт, як у нашому будинку культури коштує більше мільйону гривень, а це зовсім немала сума. З державного бюджету нам у минулому

році виділили лише 79000 грн., а 940000 грн. – це все з району. Влада з розумінням підійшла до цього питання, на мою думку і через те, що люди підтримували клуб, активно відвідували всі заходи – ми були і є потрібними людям. І влада це зрозуміла. До речі, коли у 2004 році тільки розпочалася реконструкція нашого будинку і постало питання про виділення коштів на ремонтні роботи, то багато депутатів висловили своє небажання виділяти кошти на ремонт. Тоді на сесії було дуже гаряче – люди виступали, доводили, що ремонт потрібен, навіть директор школи казав, що за 20 років його роботи ні разу не було ремонту в будинку культури. А як ремонт вже зробили, коли люди почали приходити все більше і більше до будинку культури, то питання про доцільність ремонтів у закладах культури у деяких депутатів перестали виникати.

- Чи радили б Ви своїм колегам працювати у напрямку впровадження «Центрів Місцевої Активності» на базі будинків культури?

- Ми не просто це радимо, а постійно радимо і впроваджуємо. Має пройти певний проміжок часу, щоб люди побачили, що це можна не тільки хотіти, але й зробити. І у нас є позитивні приклади Протопоповки, Нової Праги та Ізмайлівки. Люди просто ще не розуміють, що необхідно серйозно планувати свої дії, розробити спочатку проект, а потім – розпочинати діяти, якщо вони на власні очі переконаються, що це працює, то у них з'явиться довіра. За такою схемою працює Європа, увесь світ і ми будемо це підтримувати. Я підтримую ідею активної співпраці будинків культури і громадських організацій і розумію, що за цим майбутнє. Будинок культури, на мою думку, має займати досить активну позицію в громадському житті району, села. Ми маємо досить серйозну кадрову базу для цього. Громадські організації також досить серйозну допомогу можуть надати і громаді і будинкам культури – підсилити матеріальну базу закладів, залучити певні кошти, навчити заробляти... Під час проведення певного проекту ми підписуємо угоди про співпрацю. Про співпрацю у нас також є договори і з релігійними організаціями. Надаємо різноманітні послуги, консультиємо, організуємо свята – заробляємо так гроші. Використовуємо їх для модернізації матеріально-технічної бази будинку.

Марія Сидоренко

Основні підходи до регулювання сфери культури: українські реалії та досвід Республіки Польща

Сьогодні більшість громадян України не розуміє повноважень Міністерства культури і туризму України та роль місцевих органів виконавчої влади (управління та відділів

культури місцевих державних адміністрацій), органів місцевого самоврядування (виконавчі комітети місцевих рад так само утворюють у своєму складі управління та відділи культури) та громадськості у формуванні і реалізації політики у сфері культури.

У цій статті я би хотіла розкрити особливості побудови системи органів управління культури в Україні та основні аспекти публічного управління у сфері культури Республіки Польща.

Досить серйозний внесок у дослідження у сфері «культура» проводили і проводять експерти Українського центру культурних досліджень Міністерства культури і туризму України (УЦКД). Науковці УЦКД є постійними учасниками законотворчої роботи та авторами ряду проектів нормативно-правових актів у сфері культури. У статтях та наукових працях представників УЦКД, зокрема Гриценка О.А., Солодовника В.В., Різника О.О., Садовенко С.М. та ін., відображені різні аспекти формування культурного середовища України а також європейський досвід управління сферою культури. Важливим для розуміння сучасного

культурного простору є Аналітичний огляд «Культурна політика в Україні», підготовлений у 2007 році фахівцями та науковцями України в рамках участі України в програмі оглядів національних політик Ради Європи. Огляд містить аналітичну інформацію про становище в ключових галузях культури України, в культурних індустріях, про законодавчу базу, систему управління та фінансування в галузі культури, про міжнародні культурні зв'язки та наукові дослідження в культурній сфері України.

Також дуже важливий погляд на стан культури в Україні ззовні, викладений в Оцінці міжнародних експертів «Культурна політика України», підготовлений експертами Ради Європи на умовах партнерської співпраці між Радою Європи та органами, відповідальними за культуру в Україні.

Від самого початку незалежності в Україні розпочалися гострі дебати навколо питання національної культури, які тривають і досі. Україна відрізняється від інших країн в першу чергу історично сформованими підходами у формуванні культурної політики, де держава відіграла важливу роль у підтримці культури, утриманні мережі закладів культури і мистецтва, їх фінансуванні та здійсненні, певною мірою, керування ними. Такий принцип формування політики зберігається і сьогодні. Проте, як зазначають міжнародні експерти, між прагненням держави – зокрема, зберегти і утримати культурну інфраструктуру – та існуючими реаліями є великий розрив. Країна досі не позбавилась старих звичок і не готова до змін у культурному середовищі, в першу чергу законодавчо, оскільки процес прийняття рішень та нових законів значно відстає від змін трансформаційних.

З іншого боку в Україні досить динамічно розвивається недержавний сектор культури, який, з огляду на існування монополій у державному секторі, не став зрілим елементом, як у європейських країнах.

Неоднозначним, на думку українських експертів і науковців, є процес децентралізації культурної галузі, що відбувався на початку 90-х років. Найбільшою і найважливішою зміною стала передача більшості закладів культури і мистецтва державної форми власності, розташованих у регіонах, у комунальну власність, на утримання місцевих бюджетів. Разом з тим система формування місцевих бюджетів не зазнала змін і породила негативні наслідки: через слабкість місцевих бюджетів

тисячі будинків культури, бібліотек і кінотеатрів, особливо у сільській місцевості і малих містах, опинилися без грошей, чимало з них були закриті або перепрофільовані. Хоча, саме по собі збереження мережі закладів культури можна вважати позитивним моментом.

Сам процес децентралізації передбачає перехід влади від центральних до регіональних рівнів управління і вимагає збільшення фінансування, управлінської компетенції. В Україні, фактично, відбулась передача влади у сфері культури на місця без відповідного фінансового забезпечення та узгодженості компетенції і відповідальності регіональних органів культури з центральним.

Повноваження органів місцевого самоврядування визначені Законом України від 21 травня 1997 року № 280 «Про місцеве самоврядування в Україні» і, зокрема, стосовно культури передбачають: складання і затвердження програм культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць; затвердження місцевого бюджету; визначення доцільності, порядку та умов приватизації об'єктів комунальної власності; вирішення питань про створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання установ та організацій комунальної власності; здійснення фінансування видатків з місцевого бюджету; управління майном, що належить до комунальної власності; управління закладами освіти, культури тощо, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; створення умов для розвитку культури; сприяння роботі національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері культури та ін.

Відповідно до Закону України від 9 квітня 1999 року № 586 «Про місцеві державні адміністрації» місцева державна адміністрація здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою.

До основних повноважень місцевих державних адміністрацій належить, зокрема: розробка і виконання програм соціально-економічного розвитку; складання і подання на затвердження відповідній раді проекту бюджету та забезпечення його виконання; подання до Мінфіну пропозицій до проекту Державного бюджету України та щодо

коштів для розподілу між територіальними громадами; реалізація державної політики у галузі науки, освіти, культури тощо; здійснення управління об'єктами, що перебувають у її власності; прийняття рішень про створення, реорганізацію та ліквідацію установ, що належать до сфери її управління; здійснення делегованих відповідною радою функцій управління майном спільної власності; здійснення керівництва закладами науки, освіти, культури тощо, що належать до сфери її управління, їх матеріально-фінансове забезпечення; вживання заходів щодо збереження мережі закладів освіти, культури тощо; сприяння роботі творчих спілок, товариств, фондів, асоціацій, громадських організацій та ін.

Міністерство культури і туризму України (далі МКТ) є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення проведення державної політики у сфері культури, туризму, а також державної мовної політики.

МКТ організовує в межах своїх повноважень виконання актів законодавства і здійснює контроль за їх реалізацією, узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавства та вносить їх у встановленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України.

МКТ безпосередньо керує діяльністю державних закладів культури і мистецтв (яких нараховується біля 130 установ – приблизно 1,7 % від усіх установ галузі), а також здійснює певний методично-рекомендаційний вплив на інші заклади і організації культури комунальної форми власності (нараховується близько 46,0 тис. од. – біля 98 % усіх закладів), які адмініструються і фінансуються місцевими органами влади через регіональні органи управління культурою – Мінкультури АР Крим, обласні (а також міст Києва та Севастополя) управління та районні (міські) відділи (управління) культури.

Міністерству культури і туризму України у Державному бюджеті на відповідний рік передбачаються видатки лише на утримання (130) державних (в т.ч. національних) закладів і установ культури, а також на проведення загальнодержавних культурно-мистецьких заходів. Також за рахунок асигнувань передбачених МКТ у Державному бюджеті на

відповідний рік Міністерством здійснюється фінансування гастрольної діяльності, створення та розповсюдження національних фільмів, виплата Грантів Президента України молодим діячам мистецтва для створення і реалізації творчих проектів та Премій і стипендій за видатні досягнення у галузі культури, літератури і мистецтва за відповідними бюджетними програмами.

У підпорядкуванні органів місцевого самоврядування та місцевих органів культури перебувають понад 45 тисяч комунальних підприємств, установ та організацій культури (музеї, театри, бібліотеки, початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (школи мистецтв), клубні заклади, кінотеатри тощо), які, відповідно до чинного законодавства, фінансуються за рахунок джерел місцевих бюджетів.

Згідного з діючим законодавством МКТ є основним розробником державної політики України у сфері культури та координатором діяльності державних закладів культури і місцевих та органів культури, останні є безпосередніми виконавцями політики у цій галузі на місцевому рівні.

Разом з тим, діяльність регіональних органів культури обмежується не лише чинними нормами законодавства (в першу чергу це стосується Бюджетного законодавства України), а й рішеннями місцевих рад, що є самостійними органами, наділеними широкими повноваженнями. Місцеві органи культури безпосередньо залежать від політичних рішень місцевих рад, останні самостійно формують місцевий бюджет (села, селища, міста, районів у місті), затверджують програми розвитку культури на відповідній території та контролюють їх виконання органами влади.

Акти органів місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку. Втручання державних органів у процес складання, затвердження і виконання місцевих бюджетів не допускається.

У такий спосіб МКТ не має підстав для втручання у процес формування місцевих бюджетів, який прямо впливає на стан забезпечення галузі культури та належне функціонування установ культури.

Не дивлячись на існуючі можливості контролю за діяльністю управлінь культури, вплив МКТ є здебільшого рекомендаційний,

зважаючи на знаходження фінансових важелів впливу в органах місцевого самоврядування.

Органи місцевого самоврядування діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність в першу чергу перед територіальною громадою.

Це є важливим аргументом для підвищення участі громадськості у прийнятті рішень з питань культурного розвитку як на місцевому рівні, так і на національному.

Залучення громадян до процесів прийняття державних рішень регламентується такими нормативними актами, як Закон України від 16.06.1992 № 2460 «Про об'єднання громадян», постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2009 року № 1302 «Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», постанова Кабінету Міністрів України від 6.01.2010 № 10 «Про затвердження Порядку залучення громадян до формування та реалізації державної політики» та інші.

Тому роль МКТ та місцевих органів культури полягає у тому, щоб формувати політику у сфері культури з урахуванням принципів демократичного урядування та виходячи з реалій сьогодення.

Для України корисним є вивчення практичного досвіду тих, хто пройшов період трансформацій та перейшов до нового етапу власного розвитку.

Саме Республіка Польща, що вийшла з учорашнього соціалістичного минулого, продемонструвала як об'єднати зусилля нації і держави на розбудову нового суспільства в поєднанні з бажанням населення знайти своє місце в ньому.

Розглядаючи досвід Республіки Польща щодо реформування галузі культури слід зазначити, що, не дивлячись на позитивні тенденції у розвитку культурного середовища, країна втратила значну кількість закладів культури (клубів, бібліотек) переважно в малих населених пунктах саме шляхом їх закриття, об'єднання чи продажу. З іншого боку проведені у Польщі законодавчі реформи створили правове поле для здійснення фінансування недержавних установ з бюджетів різних рівнів (державного, місцевого), а державні чи комунальні заклади відповідно до нових правових норм мають можливість одночасно отримувати і використовувати кошти з різних джерел, наприклад з державного чи місцевого

бюджетів, благодійних фондів, міжнародних донорських організацій і коштів окремих меценатів. Позитивним фактором для розвитку та підвищення ефективності діяльності закладів культури Польщі, і в першу чергу клубів і бібліотек, є значне розширення можливостей для надання ними платних послуг, а також наявність фінансових стимулів, що дозволяють закладам культури використовувати більше 50% зароблених коштів на власні потреби.

Іншим позитивним фактором, який відіграє не останню роль у розвитку галузі культури Польщі, є активна участь громадськості у питаннях формування політики у сфері культури на усіх рівнях, а також їх вплив на рішення влади з будь-яких соціальних питань, в тому числі забезпечення духовного і культурного розвитку регіону. Для цього Польським законодавством передбачені усі важелі впливу та контролю місцевою громадою за діяльністю місцевих органів влади. Треба відмітити, що Українське законодавство так само передбачає участь громадськості в управлінні держави на різних рівнях та здійснення нею контролю за рішеннями влади.

Для розуміння системи територіального устрою Польщі слід зазначити, що територіальні органи є виборними і наділені усіма владними повноваженнями, зокрема: формувати місцеві бюджети, визначати пріоритети політики на місцевому рівні, приймати і реалізовувати програми розвитку території, формувати органи управління. На відміну від України у Республіці Польща не існує на місцевому рівні органів виконавчої влади, на зразок місцевих державних адміністрацій України. Місцеві органи, які по суті подібні українським органам місцевого самоврядування, є виборними і підзвітні та підконтрольні місцевій громаді. Така система територіальних органів на місцях є характерною для європейських країн і сприяє реалізації демократичних принципів управління – коли влада на місцях передається громаді.

Слід окремо зазначити, що не останню роль у налагодженні зв'язків влади з громадськістю відіграють центри місцевої громадської активності, які виникли на території Польщі переважно як окремі неприбуткові організації. У їх створенні і діяльності активну участь приймають як громадськість, так і представники установ соціально-культурної сфери та місцевої влади. Діяльність цих центрів націлена на задоволення соціальних

і культурних потреб населення. Тому вони є безпосередніми учасниками процесів прийняття рішень органами влади і представляють інтереси місцевої громади.

Тож, які можна зробити висновки?

По-перше, модель, запропонована Польщею, щодо створення центрів громадської активності та їх співпраця із закладами культури, яка має на меті покращити якість культурних послуг, є прийнятною для України з багатьох причин. Україна стоїть на шляху впровадження демократичних принципів публічного управління. Це в першу чергу стосується залучення громадян до прийняття управлінських рішень на усіх рівнях (державному та місцевому). Ми маємо активізувати громаду до участі в управлінні сферою культури шляхом залучення осередків громадської активності, як об'єднань громадян, до формування політики та напрямів діяльності закладів культури по наданню якісних послуг громадянам.

По-друге, запозичення досвіду Польщі надасть можливість вивести установи культури України, і в першу чергу на селі, на новий рівень діяльності по наданню культурних послуг, націливши їх на ефективне використання усіх наявних ресурсів (людських, технічних, фінансових тощо) та наближення до потреб споживачів – місцевої громади. Це не лише забезпечить конкурентоспроможність організацій культури, а й дозволить зберегти мережу закладів культури. В цьому процесі дуже важливу роль відіграє сама держава, її прагнення до перетворень. Реформаційні процеси не відбуваються лише за участі громадян, вони тільки можуть спонукати владу до змін. Хоча саме завдяки участі громадськості можна досягти необхідних змін у будь-якій сфері суспільного розвитку.

Безумовно корисним для розвитку вітчизняної сфери «культура» буде більш детальне вивчення окремих аспектів культурної політики України, розробка нових альтернативних науково-обґрунтованих підходів до регулювання сферою культури України з урахуванням позитивного досвіду європейських країн і, зокрема, Республіки Польща.

Світлана Пахлова,

Аспірант Національної академії державного управління при Президентові України, старший науковий співробітник Українського центру культурних досліджень Міністерства культури і туризму України

Порятунок культури в селах «по-дніпропетровськи»

Наприкінці лютого цього року Центр підтримки громадських та культурних ініціатив «Тамариск», що бере участь у Національному проєкті «Спільний шлях у майбутнє», провів фокус-групу, в якій взяли участь співробітники сільських будинків культури, журналісти, представники сільських рад та громадських організацій Дніпропетровської області. Метою даного дослідження було визначити головні проблеми закладів культури селі у регіоні, а також віднайти шляхи їх вирішення.

Що ми отримали в результаті проведеного опитування? Чітко окреслені проблеми.

Окрім загальноукраїнських проблем у цій галузі: відсутність державного фінансування та допомоги владних структур, фахівців, які б могли сприяти сучасному розвитку закладів культури та відповідати потребам сільського населення усіх вікових категорій. Крім того, вже практично немає й самих закладів. Ті, що залишилися у спадок від СРСР, частково зруйновані або перейшли до нових власників та їх приміщення виконують інші, м'яко кажучи, далекі від культури, функції. «Се ля ві», як то кажуть... Зміна влади, перехід на ринкові відносини... Після Жовтневої революції церкви також руйнували або використовували як зерносховища, сільські ради, перетворювали на ті ж будинки культури. Після розвалу Союзу в країні розпочалася масова відбудова, реставрація церков, а будинки культури... опинилися під загрозою зникнення.

Таким чином, з'являється ще один, мабуть, найголовніший висновок. Перш ніж розпочинати боротьбу за «підняття культури» на селі, мабуть потрібно визначити, якої культури, яких закладів для змістовного відпочинку та розвитку прагне сама сільська громада.

Під час фокус-групи виявилось, що

сільські будинки культури, ті що поки існують, в основному працюють за старою звичною радянською схемою: творчі колективи, створені для дітей та ветеранів-пенсіонерів, що співають, танцюють, щось майструють... Їх охоче запрошують на свята до визначних дат, організовані владою. Іноді деякі з них, що знаходять поодиноких спонсорів, виїждять на всеукраїнські конкурси та свята. І виходить, що хоча б мінімальним культурним життям на селі охоплені лише, як то кажуть, старі та малі. А молодь? А середній та зрілий віки? Так, представників цих вікових категорій майже на селі не залишилося – подалися до міста за роботою й тією ж культурою. Ті, що все ж таки тримаються за сільське життя, у свій вільний час залишені напризволяще. Якщо не серіали дивляться, то пиячать, або ще гірше – перетворюються на наркоманів, або... їдуть розважатися до міста, вивозячи до нічних клубів, боулінгів, кафе важко зароблені гроші.

І не можна сказати, що голови сільських рад не бачать цих проблем, і не хочуть щось змінити на краще. Знають вони про ці проблеми, але на жаль, не знають, що й як можна вдіяти у такій ситуації, які механізми, які важелі знайти для того, щоб на їх малих батьківщинах з'явилася і сучасна культура, й старовинні традиції рідного краю водночас не загубилися.

Хоча, не все так страшно, є й позитивні приклади – вже й на селі, зокрема у Волоському Дніпропетровської області, з'явилися перші ластівки розуміння того, що виходом з такої ситуації може стати саме співробітництво громадських організацій, владних структур та закладів культури. Об'єднання зусиль, ефективних ідей та досвіду вирішення локальних соціальних проблем, важелів адміністративного впливу, матеріально-технічної бази має призвести до змін на краще у сільській культурі, зокрема так пробують робити на Дніпропетровщині.

Для «НДО-Інформ» Наталія Руссу,
керівник Медіа-центру громадських
організацій «Тамариск»

Небайдужі люди з активною життєвою позицією можуть змінити все!

На початку лютого цього року Чернігівський Центр гуманістичних технологій АХАЛАР провів тижневе стажування в Польщі для групи чернігівців, що цікавляться темою соціальної анімації. Представники різних ініціативних груп змогли побачити цікаві приклади реалізації творчого потенціалу жителів у невеликих містах: Плоцьк, Слупно та інших.

До програми візиту були включені зустрічі з представниками місцевих громадських організацій та громадськими активістами, які не байдужі до проблем своїх громад. Група побачила, як успішно можуть співпрацювати різні державні та недержавні організації, влада та бізнес, церква, будинки культури, школи і бібліотеки. При цьому було зрозуміло, що, незважаючи на відмінності в цілях і підходах, людей об'єднує громада, частиною якої всі вони є. І тому всі проблеми цієї громади вони вирішують разом. Люди не байдужі, з активною життєвою позицією можуть змінити все - так в цілому можна охарактеризувати побачене нами в Польщі.

Громада гміни* Слупно була однією з тих, яка найбільше вразила чернігівців. За останні роки її населення збільшилося, що для Польщі є дуже гарною тенденцією. Люди купують землю, будують будинки, з'являються нові райони. Голова гміни Стефан Якубовський, який вже п'ятий термін поспіль своєю роботою заслуговує довіру громадян, розповів про досвід партнерства Адміністрації з різними неурядовими організаціями, бізнесом,

церквою. Яскравим прикладом такого партнерства є «Центр громадської Допомоги і Культури», який проводить заняття в майстернях з різних напрямків для соціально-незахищених верств населення. Знайомство з його досвідом

роботи запам'яталося чернігівцям. У «Центрі» створені спеціальні майстерні, в яких кожен, хто цього бажає, може зробити своїми руками фігурку ангела. Цей образ є традиційним для польської культури і часто прикрашає будинки поляків. Тепер такі ангели є і в будинках чернігівців.

Під час вечірніх дискусій у групі часто виникало питання: «Чому така близька до

нас Польща за невеликий проміжок часу зуміла зробити такий серйозний стрибок не тільки економічний розвиток, але і в соціо-культурному?» Одним з ключових моментів, що дозволив прискорити численні позитивні процеси в країні, на загальну думку учасників поїздки, були коректні і своєчасні зміни в законодавстві країни. Законодавство Польщі у багатьох ситуаціях більш гнучке і продумане, ніж українське. Воно ближче до людей, має менше бюрократичних процедур.

Підводячи підсумки, учасники були одностайні в тому, що в Польщі існує ще багато проблем і є над чим працювати, але вже є й чудові історії успіху, знання і досвід, якими дружня Польща готова ділитися.

Зрозумілим для кожного учасника поїздки стало одне - від нас самих залежить, що ми зможемо взяти і що ми зможемо зробити в нашій країні.

Вікторія Гоголь

* гміна - найменша територіальна одиниця Польщі (див. wikipedia.org)

АХАЛАР

центр гуманістических
технологий

Центр гуманістичних технологій АХАЛАР - це некомерційна громадська організація, яка 15 років працює в Чернігові.

АХАЛАР прагне поліпшити життя людей на півночі України, навчаючи лідерів та ініціативні групи новим технологіям ефективного життя в сучасному світі. Технології ми розробляємо на принципах ненасильства, гуманізму та чистоти, поєднуючи знання Заходу і Сходу.

Громадянське суспільство будується знизу ініціативою самих громадян. І тому ми завжди звертали особливу увагу на розвиток людини, навчання його самостійного мислення, творчості, кооперації і вмінню бути здоровим. Це перша, "освітня" гілка нашої діяльності.

Суспільство - це складна і взаємопов'язана система. Реальні зміни можливі лише при комплексному підході. З цієї причини працювати ефективно потрібно відразу в трьох напрямках: держструктури, бізнес та громадський сектор. Це друга, соціальна гілка діяльності Центру.

Ми почали свій шлях у 1991 р. з вивчення передового педагогічного досвіду, розробки технологій в освіті і проведення навчальних програм, які базуються на гуманістичних принципах, ненасильницькому і природному розвитку особистості. 1994 рік став роком офіційної реєстрації організації.

Основні наші світоглядні ідеї знайшли своє відображення в назві - АХАЛАР, яка є аббревіатурою трьох слів:

Агімса - "ненасильство". Принцип, широко відомий на Сході.

Альтруїзм - "безкорислива допомога іншим". Моральна цінність і надбання Заходу.

Аріум - "чисте місце існування" на нашій прекрасній планеті.

Ми усвідомлюємо, що старовинне місто Чернігів, як і вся культура України, відчуває певний вплив, як із заходу, так і зі сходу. І в майбутньому вплив глобалізації посилить ці тенденції. Таким чином, необхідно вчитися жити в умовах нових реалій, беручи краще, що є в цьому різноманітному досвіді. Гуманізм і ненасильство, є моральною основою для дій в такій ситуації, допомагаючи зберегти мирні відносини і місце існування. Першорядне значення в ситуації, що склалася може

відігравати громадський сектор, який швидше ніж інші (бізнес і влада) реагує на зміни в суспільстві.

У своїй роботі ми намагаємося незмінно слідувати наступним принципам:

Відповідати потребам клієнтів і ситуації в нашому суспільстві;

Дотримуватись високих професійних та етичних стандартів у роботі;

Прагнути до розвитку людського потенціалу команди.

Складно описати все, що було реалізовано за 15 років, але пару слів скажемо про деякі проекти останніх років.

Стипендіальна програма «Ренесанс милосердя»

Соціальна акція «Ренесанс милосердя» у 2005 р. проходила у вигляді аукціону, де було продано 20 дитячих малюнків. У 2006 р. аукціон переріс у благодійний бал, а вручення подарунків - на серйозний стипендіальний конкурс. Незабаром проект стане стартовою платформою для створення фонду розвитку громади. Гроші використовуються для підтримки талановитих дітей і молоді до 21 років з малозабезпечених сімей м. Чернігова. Благодійний бал збирає відомих і шанованих, талановитих та активних людей, не тільки нашого міста. Приїжджають гості з інших міст - Києва, Харкова, Рівного Сімферополя. На кожному заході присутні міжнародні почесні представники - Данії, Польщі, Росії. 36 малих і середніх бізнес-фірм надали підтримку в організації та проведенні значущого для всього міста заходу. За 3 роки загальна сума зібраних грошей склала 67 664 грн.

Результати

Підвищилася громадська активність у реалізації соціально значущих ініціатив:

- чотири ініціативні групи громадян зареєстрували громадські організації;
- збільшилося виділення бізнесом фінансування під програми грантів;
- підвищилася культура спонсорства та інформованість громадян про соціальну відповідальність бізнесу.

Був налагоджений діалог з органами місцевого самоврядування для формування Фонду громади.

Успіхи

- Проект «Ренесанс милосердя» став іміджевим і популярним, залучив багато

Фото з сайту організації

учасників, спонсорів та волонтерів;

- гроші, зібрані під час акцій, дозволили сформувати початковий капітал для формування Фонду громади;
- зросла кількість проектів, реалізованих ініціативними групами громадян з метою вирішення локальних проблем.

Територія розвитку

Школа АХАЛАР почала працювати в 2006 році. За основу була взята модель датської школи імені Ганса Христіана Кофоеда.

Наша цільова група - це, перш за все, люди з потенціалом для зростання, але, які з яких-небудь причин не можуть подолати стартовий рубіж. Він може бути як внутрішнім, так і зовнішнім. Їм потрібен поштовх, щоб перейти до дії. А може бути, що просто старі навички вже не підходять для ринку праці. Сили є і бажання, але навчитися дорого ...

Тому в школі з'явилося декілька напрямків роботи (або майстерень): "Бізнес "з нуля" і саморозвиток", "Основи комп'ютерної грамотності", "Графічні програми на ПК", "Англійська мова", "Дизайн в інтер'єрі", "Текстиль та декор", "Лиття в домашніх умовах", "Інтеграційне кафе", "навчання масажу".

Через програму ІВРР Європейської Комісії ми знайшли на це все достатню кількість фінансів, щоб люди різного віку могли займатися в майстернях безкоштовно. Найголовніше, чого ми вчимо людей, що намагаємося транслювати всією своєю поведінкою і способом життя - це спільне рішення конкретних життєвих проблем кожного з нас. Коли ми разом робимо так, що кожному жити стає легше.

Так, навички, що одержуються в майстернях важливі, і ми цього вчимо. Але все ж таки це більше привід зібрати людей разом і вчити їх взаємодопомоги.

Конкурс міні-грантів «Твоя ініціатива», для вирішення місцевих проблем. В рамках проекту

«Твоя ініціатива» неурядовим організаціям та ініціативним групам громадян надавалися міні-гранти на реалізацію проектів з метою вирішення соціальних проблем м. Чернігова. Завдяки підтримці громадських ініціатив вдалося відремонтувати дитячі майданчики, організувати відпочинок вихованців дитячого притулку, інформувати молодь про небезпеку ВІЛ / СНІД, посадити дерева в заповіднику і багато іншого. Програма складалася не тільки в роздачі грантів, але також в технічній, тренінгової, консультаційної, інформаційної підтримки НГО та громадян. За три роки в рамках конкурсу «Твоя ініціатива» було підтримано та профінансовано 20 проектів, в реалізації яких працювали понад 270 чоловік (співробітники організацій, ініціативні громадяни та волонтери). Загальна сума, виділена на реалізацію проектів, склала 43 430 грн. Загальна сума залучених коштів склала 139 тис. грн.

Є ще й інші, не менш важливі і цікаві проекти, такі як: "Школа комунікації", "Жінки - лідери", "Європейські стандарти допомоги дітям, сім'ї та молоді", "Союз благодійників", "Мережа співпраці та партнерства - Німеччина, Польща, Україна та інші. Складно розповісти про все, але головне, що всі вони спрямовані на розвиток громадянського суспільства, в якому ми живемо і для якого працюємо. ... Багато ідей, багато задумів, багато чого хочеться ще встигнути.

Вчимо інших і вчимося самі, тому що знаємо - нам є куди рости ...

Центр гуманістичних технологій АХАЛАР

м. Чернігів

тел.: (0462) 677-312, 934-444

e-mail: ahalar@gmail.com

caim: www.ahalar.org.ua

Руслан Краплич: «Для нас сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – це не тільки економічний агент, це модератор процесів»

Кіровоградську область з офіційним візитом відвідав Руслан Краплич – керівник антикризової гуманітарної програми Міжнародного Фонду «Відродження». Про мету свого візиту, розвиток громадянського суспільства в області він розповів нашому виданню в ексклюзивному інтерв'ю.

- Пане Руслане, розкажіть будь ласка про мету Вашого приїзду на Кіровоградщину?

- Сьогодні між Благодійною Фундацією «ХайферПроджектІнтернешенл», міжнародним фондом «Відродження», Кіровоградською обласною радою і обласною державною адміністрацією, Знам'янською районною радою і районною державною адміністрацією було підписано меморандум про партнерство. В цьому документі, що було урочисто підписано в обласній державній адміністрації, мова йде про об'єднання зусиль для подолання наслідків фінансово-економічної кризи, підтримку життєдіяльності обслуговуючих кооперативів на селі, зокрема, «Іванковецький світанок» (Знам'янський район). Цей кооператив отримує технічну допомогу для збільшення своїх виробничо-технічних потужностей, влада ж зі своєї сторони має сприяти розповсюдженню

позитивного досвіду реалізації цього проекту і також – надавати фінансову підтримку...

Сьогодні я очолюю антикризову гуманітарну програму Міжнародного Фонду «Відродження» і моя особиста думка щодо розвитку сільських громад така - важливо їх підтримати. І особливо в умовах кризи, оскільки вони і до кризи були слабкими в організаційному розвитку, в розвитку місцевої економіки і навіть в громадському розвитку. Зараз кооператив, на мою думку, зможе підштовхнути громадян до активності, громадської ініціативи, можливо, візьме на себе не тільки економічні питання. Кооператив об'єднує людей і це об'єднання дозволяє сільськогосподарську сировину скинути в один «кошик» і відправити одну людину без «посередника» до «переробника» для того, щоб продати продукцію більш вигідно селянам. Але що зараз відбувається? Майже всі ресурси, гроші, які є у сільської громади не залишаються в громаді, вони виходять із громади. Для того, щоб зробити більш-менш значимі покупки люди змушені їхати з села в районний центр, а то й в обласний центр, для того, щоб отримати медичне обслуговування – так само в район, для того, щоб відвідати якісь освітні чи культурні заходи – так само треба виїхати з села, бо село не має сьогодні достатньо соціокультурних об'єктів. Це все можна порівняти з дірявою бочкою – скільки зверху не залий, через дно та бокові діри все виливається. Кооператив дозволяє акумулювати гроші, вони залишаються в сільських громадах.

Для нас сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – це не тільки економічний агент, це модератор процесів. І якщо кооператив економічно підтримує селян, то мусить взяти на себе і частину побутових проблем. І там, де немає, наприклад, бані чи водопроводу, газопроводу чи інших об'єктів, громада зможе створити кооператив і забезпечити більш широкі потреби сільської громади.

Сьогодні є рішення підтримати в Україні за спільним проектом ще 10 кооперативів. Ці кооперативи мають працювати у сусідніх селах з іншими ефективними кооперативами, адже їздити в інші регіони чи в інші країни за досвідом не дешево. А тепер, в Знам'янському районі, наприклад, є успішний кооператив, із сусідніх же сіл легше доїхати і подивитись, як працює цей кооператив, що і як там роблять. До речі, Знам'янська районна адміністрація і рада, як і Кіровоградська обласна адміністрація і обласна рада готові дофінансувати проект. Антикризова

гуманітарна програма Міжнародного Фонду «Відродження» і «Хайфер Проджект Інтернешнл» вкладуть певну суму. Ось чому ми підписали меморандум саме тут – є спільна позиція та підтримка і влади і громади...

- Чи є досвід реалізації таких проектів в інших областях?

- Так, хоча сільськогосподарські кооперативи поширені в Україні не так широко, як хотілося б, але є успішні проекти і в Західній Україні і в Криму. В Кіровоградській області поки що йдеться тільки про Знам'янський район.

- Як Ви можете оцінити активність громадського сектору в Кіровоградській області?

- Я можу оцінити лише відповідно до тієї інформації, якою я володію як представник антикризової програми Фонду «Відродження». Нажаль, Кіровоградська область не є в числі лідерів, я маю на увазі громадські та добродійні організації, які звертаються за фінансовою підтримкою до МФВ. В МФВ є 9 програм різного спрямування, але одиниці (мається на увазі - громадські організації), в порівнянні з можливостями, отримують фінансування від Фонду. І не тому, що Фонд «Відродження» не хоче надати фінансування, а тому що дуже мало якісних звернень. Організаціями потрібно працювати над своїми проектами більш ретельно...

А Кіровоградщині я бажаю успіхів в новому проекті...

Марія Сидоренко

Інформація - доступна кожному

Шановні читачі, ІСКМ та популярний веб-сайт «Кіровоград.proUA.com» (головний редактор – Андрій Лисенко) розпочинають новий соціально-інформаційний проект «Інформація – доступна кожному». Ініціатори проекту вважають, що кожен житель області повинен мати можливість ознайомитися із суспільно-політичним життям області та журналістськими поглядами на події, що відбуваються в Кіровоградській області. І ця інформація має бути доступною для людей з різних джерел, а не тільки з офіційної газети районної ради та районної державної адміністрації.

Тож, на сторінках нашого видання, шановні читачі, ви зможете прочитати резонансні матеріали, авторські статті журналістів відомого веб-сайту. Таким чином ми спробували наблизити до найвіддаленіших

куточків нашої області можливості, що дарує глобальна мережа Інтернет, і які поки, на жаль, не доступні ще багатьом....

Нагадуємо всім, хто має бажання долучитися до громадської роботи – ІСКМ готовий до співпраці з усіма небайдужими громадянами та об'єднаннями, які поділяють погляди та програмні засади Інституту соціокультурного менеджменту.

* * *

За ініціативи «Інституту соціокультурного менеджменту» (ІСКМ) на базі Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Бойченка відбувся круглий стіл, присвячений питанню ефективності обласних цільових програм. Учасниками засідання стали представники громадських організацій, органів місцевого самоврядування та виконавчої влади, депутатського корпусу обласної ради та вищих закладів області.

Це черговий захід, що відбувається за ініціативи ІСКМ в рамках проекту «Суспільний діалог для розвитку регіону», що підтримується Фондом Східна Європа та UNITER. Організатори заходу хотіли отримати максимальну кількість думок, оцінок та рекомендацій щодо ефективної реалізації цільових програм, шляхів підвищення ефективності використання бюджетних коштів та форматів інформування громадськості про реалізацію зазначених програм від активних учасників суспільно-політичного життя Кіровоградської області.

«Наша мета – знайти відповідь на питання, що можна і необхідно зробити в регіоні для успішної реалізації цільових програм. Для цього ми вже здійснили ряд кроків – вивчили способи та форми звітності виконавців цільових програм, розробили рекомендації виконавцям щодо підвищення якості звітів і способів встановлення зворотного зв'язку між розробниками програм та цільовою аудиторією зазначених програм. Також наша організація провела семінар для представників структурних підрозділів обласної державної адміністрації з метою надати методологічну допомогу розробникам та виконавцям цільових програм. Наступним нашим кроком стала організація цієї зустрічі. Ми відкриті для співпраці і пропонуємо вам долучитися до роботи над цією проблемою», - зазначив директор ІСКМ Лев Абрамов.

Учасники круглого столу висловлювали різні думки щодо зазначеної проблеми.

На думку Олени Кваші, голови постійної комісії з питань європейської та

євроатлантичної інтеграції Громадської ради при Кіровоградській обласній державній адміністрації, управління облдержадміністрації не на повну потужність використовують можливості своїх офіційних веб-сайтів, що в умовах швидкої розбудови інформаційного суспільства є значним недоліком. «Веб-сайт управління – це обличчя, на яке може дивитися весь світ. Принизливо для державної установи мати сайт з помилками або застарілою інформацією», - підкреслила Олена Кваша.

Віталій Постолатій, представник громадської організації «ГРОНО» зауважив, що чиновники та громадяни нашої країни живуть в паралельних світах, і чиновники мають досить абстрактне уявлення про реальні потреби громади. І для того, щоб змінити ситуацію на краще, необхідно розпочинати реформи існуючої системи державного управління вже сьогодні.

Алла Волошина, представник громадської організації ТОРО, подякувала організаторам заходу і особисто керівнику ІСКМ за роботу в такому важливому для суспільства секторі та зауважила, що зазначена проблема потребує консолідації зусиль всіх громадських об'єднань для відповідної роботи з громадами, які на сьогоднішній день, на думку Алли Волошиної, ще не мають остаточного уявлення про свої права і не асоціюють бюджетні кошти, що витрачаються, на реалізацію тих чи інших програм із своїми коштами, і відповідно не вважають за необхідне контролювати як ці кошти використовуються владою..

«Не варто думати, що цільові програми не працюють. Наприклад, в області досить успішно реалізована програма з безпеки дорожнього руху, завдяки якій було забезпечено реальну безпеку значної кількості дітей – біля кожної школи області, де це було необхідно, був встановлений «поліцейський, що лежить». Це результат, і таких прикладів, насправді, дуже багато. Звичайно, не можна не погодитися з тим, що висвітлення реалізації програм, як і висвітлення діяльності структурних підрозділів облдержадміністрації, інших органів влади – не завжди оперативне. Але над цим ми працюємо і сподіваємося досягти позитивної динаміки», - сказав Олександр Гавриленко, депутат Кіровоградської обласної ради.

Всі думки, що були викладені учасниками «круглого столу» будуть опрацьовані фахівцями ІСКМ та використані при підготовці посібника для структурних підрозділів ОДА.

У Кіровограді відкрили першу обласну соціальну аптеку

Перша соціальна аптека у складі комунального підприємства «Кіровоградфармація» відкрилася 15 березня в Кіровограді по вулиці Преображенська, 2 (будинок побуту «Інгул»). Про це «Кіровоград.proUA.com» повідомили в обласній раді.

У раді пояснили, що за складних економічних умов перехідного періоду перед місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування гостро постало питання про те, щоб в області з'явилася розгалужена мережа аптек соціального спрямування, ціни на ліки в яких були б максимально наближені до відпускних цін товаровиробників.

Успішному втіленню у життя поставленого завдання передувала довготривала і копітка робота членів постійної комісії обласної ради з питань власності та приватизації, очолюваної депутатом обласної ради Олександром Черноіваненком, та обласної державної адміністрації. Відповідно до рекомендації постійної комісії обласної ради з питань власності та приватизації, управління охорони здоров'я обласної державної адміністрації долучилося до підготовки і реалізації заходів зі створення соціальних аптечних пунктів комунального підприємства «Кіровоградфармація» в усіх лікувальних закладах спільної власності територіальних громад сіл, селищ і міст області, а також у міських і центральних районних лікарнях. Не випадково базовим підприємством для цього було обрано й комунальне підприємство «Кіровоградфармація», адже воно єдине в області забезпечувало жителів регіону наркотичними і психотропними засобами на законних підставах.

Кошти на створення аптеки виділялися обласною державною адміністрацією з обласного бюджету поетапно, а пошуком приміщення для розміщення майбутньої соціальної аптеки опікувалася обласна рада і, зокрема, комунальне підприємство по управлінню будинками обласної ради, керівником якого є депутат обласної ради Віталій Таран. Допомога цього комунального підприємства не обмежилася лише проведеною роботою з відбору наявних нежитлових приміщень, до послуг був наданий і власний легковий автомобіль підприємства.

Соціальна аптека працюватиме цілодобово

й без вихідних. Ціни на лікувальні препарати наближені до відпускних цін товаровиробників, надаватиметься безкоштовна послуга з вимірювання артеріального тиску, а для ветеранів Великої Вітчизняної війни, вагітних жінок і дітей віком до трьох років передбачені п'ятивідсоткові знижки.

Комунальне підприємство «Кіровоград-фармація» належить до сфери управління спільної власності територіальних громад сіл, селищ і міст області.

* * *

Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ) підписав угоду про співпрацю з Міністерством культури і туризму України

В рамках реалізації Національного проекту «Спільний шлях у майбутнє» ІСКМ та Міністерство культури і туризму України підписали угоду про співпрацю. Головною метою співпраці міністерства та ІСКМ є сприяння зміцненню життєдіяльності клубних та бібліотечних закладів культури через підвищення суспільної значимості їх діяльності.

Серед основних завдань співпраці Міністерства та Інституту соціокультурного менеджменту є вивчення реальної практики діяльності клубних закладів та можливостей їх адаптації до потреб суспільства, поширення найкращих «історій успіху» вітчизняного та світового досвіду діяльності клубних та бібліотечних закладів, удосконалення комунікативних можливостей закладів культури та громадських організацій та зміцнення життєдіяльності закладів культури через підвищення їх суспільної значення.

На думку керівника ІСКМ, Лева Абрамова, підписання угоди дозволить ефективно реалізувати Національний проект «Спільний шлях у майбутнє». Проект покликаний зміцнити організаційні можливості громадських організацій на рівні місцевих громад, шляхом створення можливостей для розвитку центрів місцевої активності в партнерстві з будинками культури. Міністерство культури в рамках цієї угоди надаватиме організаційно-методичну підтримку в реалізації заходів Національного проекту.

* * *

Автостанцію №3 планують збудувати в мікрорайоні Балашівка міста Кіровограда

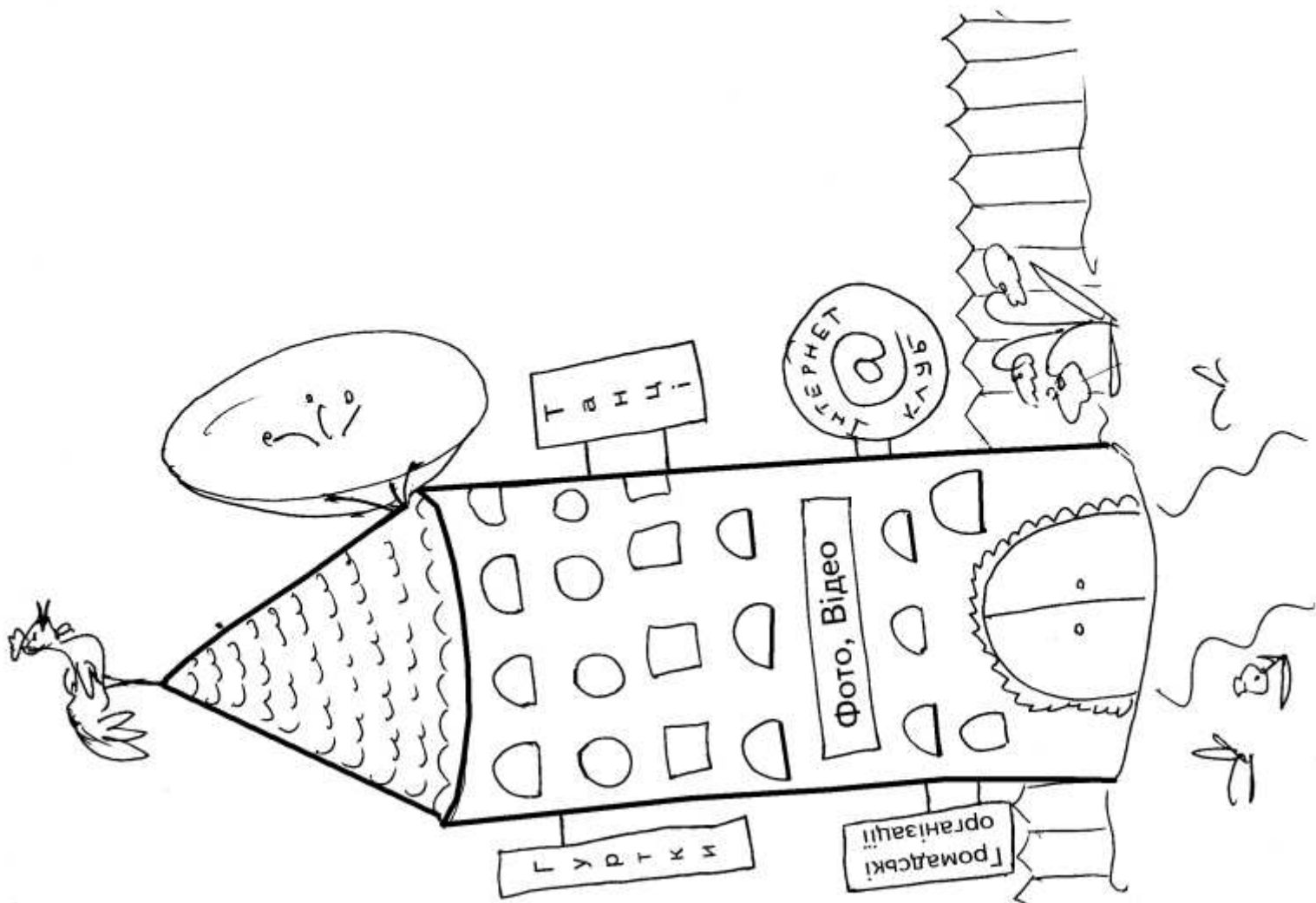
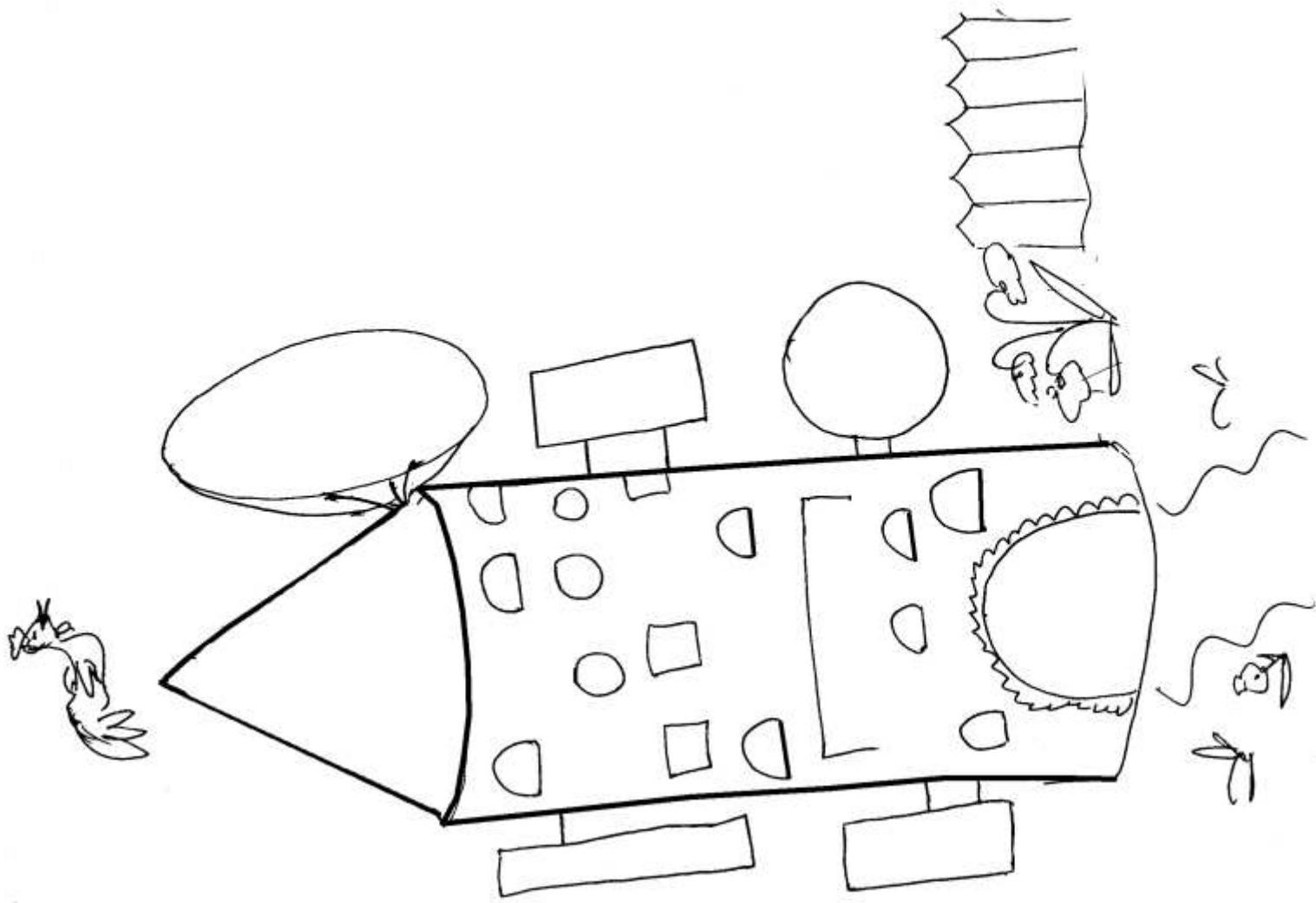
Про це заявив голова обласної організації інвалідів Сергій Подорожний. За його

словами, вже створено проект вокзалу за кошти благодійників, підготовлено документи для виділення земельної ділянки на сесії Кіровоградської міської ради. Окрім цього, Сергій Подорожний зауважив, що створення нового вокзалу вирішить три нагальні соціальні і транспортні проблеми Кіровограда і Кіровоградського району: люди з обмеженими можливостями зможуть добиратися до районного центру, оскільки автобуси міжміського сполучення будуть пристосовані до їхніх проблем пересування; жителям сіл району не потрібно буде робити пересадку на АС№2 для проїзду до райцентру, як це відбувається зараз; головними претендентами на робочі місця на АС№3 стануть саме інваліди.

Введення в експлуатацію планується цього року. Депутат обласної ради, голова фракції «За справедливість», секретар постійної комісії облради з питань праці й соціального захисту Олександр Гавриленко повідомив, що для вирішення проблемного питання автотранспортного обслуговування мешканців Кіровоградського району зараз готується розпорядження голови Кіровоградської ОДА, що зніме соціальну напругу та сприятиме вирішенню цього питання до ведення в експлуатацію АС№3. Олександр Гавриленко наголосив на тому, що ця давня проблема виникла через лобювання міської владою інтересів кількох міських перевізників. Суть її полягає в тому, що міськвиконком прийняв рішення, яким заборонив приміським маршруткам робити зупинки під час руху в місті, окрім автостанції №2. Тож жителі Кіровоградського району, які хочуть добратися до свого райцентру, змушені користуватися маршрутами згаданих міських перевізників, пересідаючи на них на АС№2, яка, як відомо, обслуговує внутрішньообласні рейси. Кілька разів питання щодо дозволу продовження приміських маршрутів до районного центру на Балашівці порушувалося перед міською владою, однак вона дозволу на це так і не дала. Тож і було знайдено вихід — побудову АС№3, яка зменшить витрати жителів району на проїзд до адмінцентру.

(Кіровоград.proUA.com)

У бюлетні №1 (36) 2010 року на сторінці 7 у статті «На межі» було допущено неточність. В інформації про Рівенські заклади культури слід читати: «... залишилося 1296 закладів культури. За таких умов...» (Уточнення надані листом управління культури і туризму Рівненської ОДА від 30.03.2001 №336/01-14).

«Цільові програми та механізми по забезпеченню прозорості у процесі їх реалізації»*

Абрамов Л.К., Азарова Т.В., Місцеві цільові програми та механізми по забезпеченню прозорості у процесі їх реалізації. – Кіровоград: ІСКМ, 2010. – 100 с.

Посібник дає уявлення про теоретичні та практичні аспекти програмно-цільового методу управління на регіональному рівні. Особливий акцент зроблено на методиці забезпечення прозорості процесу реалізації цільових програм та залученні громадськості до цього процесу, розкрито роль дорадчо-консультативних інституцій при регіональних органах виконавчої влади (на прикладі Громадської Ради при Кіровоградській обласній державній адміністрації)

Видання призначене для державних службовців - розробників, виконавців цільових програм, посадових осіб місцевого самоврядування. Також посібник буде корисним для студентів, викладачів, практиків державної служби та споживачів адміністративних послуг.

У виданні можна знайти відповіді на такі питання:

- Теоретичні основи програмно-цільового методу щодо управління соціально-економічними процесами в регіоні.
- Сутність цільових програм та програмно-цільового підходу.
- Основні напрямки розробки цільових програм.
- Участь громадськості в роботі по формуванню, обговоренню та реалізації цільових програм.
- Методика експертизи та критерії оцінки цільових програм.
- Механізми, що забезпечують прозорість у реалізації цільових програм.
- Відкритість та прозорість влади як механізми покращення соціально-економічного розвитку регіону.
- Презентація програм.
- Зв'язок із громадськістю за допомогою ЗМІ.
- Роль громадської ради в забезпеченні прозорості цільових програм.

“Навчальний посібник «ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ ТА МЕХАНІЗМИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ПРОЗОРОСТІ У ПРОЦЕСІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ» - корисна і чітка «дорожня карта» для тих, хто вчиться бути ефективним в системі управління. Його обов'язково мають прочитати ті керівники, які бажають навчитися бути зрозумілими для громадськості, використовувати інструменти публічності в своїй роботі. Ця робота, можна сказати, «сигнал» - до роботи!»

Вікторія Вдовенко, кандидат педагогічних наук,

доцент Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В.Винниченка

Інші роботи авторів:

- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент НГО. – Кіровоград: ЦПТІ, 1999. – 76с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Общественно - деловые отношения НГО – Кіровоград: ЦПТІ, 1999. – 80с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Ресурсный центр для НГО как катализатор процесса межсекторного партнерства – Кіровоград: ЦПТІ, 1999 – 52с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Фандрейзинг для НГО – Кіровоград: ЦПТІ, 1999 – 92с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Стратегічне планування діяльності НДО – Кіровоград: ЦПТІ, 2000 – 92с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Методика надання консультативних послуг регіональним НДО – Кіровоград: ЦПТІ, 2008 – 196с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент в сфері культури – Кіровоград: ЦПТІ, 2000 – 88с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Теорія та методика корпоративного спонсорства – Кіровоград: ЦПТІ, 2001 – 132с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Стратегія неополітичної НДО під час передвиборчої кампанії – Кіровоград: ЦПТІ, 2001 – 120с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Інформаційне забезпечення процесу вирішення соціальних проблем на місцевому рівні – Кіровоград: ІСКМ, 2003 – 116с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент неприбуткової організації. Частина 1 – Кіровоград: ЦПТІ, ІСКМ, 2003 – 128с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент неприбуткової організації. Частина 2 – Кіровоград: ЦПТІ, ІСКМ, 2003 – 140с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Соціальні технології. Частина 1 – Кіровоград: ІСКМ, 2004 – 104с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Соціальні техно-логії. Частина 2 – Кіровоград: ІСКМ, 2004 – 108с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Програми підготовки кадрів для системи інформаційно-методичного забезпечення процесу вирішення соціальних проблем на місцевому рівні – Кіровоград: ІСКМ, 2004 – 76с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Технологія розвитку інформаційно-методичної мережі громадського сектору на регіональному рівні. Частина 1 – Кіровоград: ЦПТІ, 2004 – 68с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Технологія оцінки соціальних програм та проєктів – Кіровоград: ІСКМ, 2007 – 100с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Ресурсне забезпечення громадських ініціатив – Кіровоград: ІСКМ, 2008 – 100с.
- Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Інформаційний компонент діяльності НДО – Кіровоград: ІСКМ, 2009 – 80с.
- Звітність по цільовим програмам: звіт за результатами дослідження - Кіровоград: ІСКМ, 2009 – 24с.

*Видання розроблене ІСКМ в рамках проєкту “Суспільний діалог для розвитку регіону” за підтримки Фонду Східної Європи та Програми “Об'єднуємося заради реформ (UNITER)”

Видання Інституту соціокультурного менеджменту

«5 років заради ідеї (2001-2006)» (ІСКМ, Кіровоград-2007, 20 ст.). Брошура присвячена діяльності організації у перші 5 років її існування. Видання складається з наступних розділів: реалізовані проекти, бюджет організації, основні показники діяльності.

«Ресурсне забезпечення громадських ініціатив» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., -ІСКМ, Кіровоград-2008 100 ст.). Розробка посібника здійснена за підтримки Фонду Стефана Баторія в рамках проекту «Ресурсне забезпечення громадських ініціатив». Видання складається з наступних розділів: ресурси в діяльності громадських організацій; людські ресурси-вирішальний чинник діяльності НДО; поняття «фандрейзинг», джерела фінансування громадських ініціатив; корпоративне спонсорство та методика залучення коштів у підприємців; соціальне замовлення як форма залучення бюджетних коштів; грант як метод отримання донорської підтримки; додатки.

«Технологія оцінки соціальних програм та проектів» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., -ІСКМ, Кіровоград-2007, 100 ст.). Розробка посібника здійснена за підтримки Фонду Стефана Баторія в рамках проекту «Вдосконалення системи розробки та оцінки соціальних програм». Видання складається з наступних розділів: теоретичні основи оцінки соціальних програм та проектів; основні етапи оціночної діяльності; додатки.

Звітність по цільових програмах: Звіт за результатами дослідження. – Кіровоград: Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ): 2009. – 24 ст.

Видання розроблене в рамках проекту «Підтримка громадських ініціатив», що підтримується Фондом Стефана Баторія за рахунок коштів наданих Фондом Форда. У посібнику висвітлюється роль інформаційного фактора в діяльності громадської організації, детально розглядаються поняття інформація, інформ-аційний обмін, інформаційний простір, аналізуються інформаційні ресурси та проблеми використання інформації як інструменту впливу на громадську думку та органи влади.

«Інформаційний компонент діяльності НДО» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., - ІСКМ, Кіровоград-2009 80 ст.).

Видання розроблене в рамках проекту «Підтримка громадських ініціатив», що підтримується Фондом Стефана Баторія за рахунок коштів наданих Фондом Форда. У посібнику висвітлюється роль інформаційного фактора в діяльності громадської організації, детально розглядаються поняття інформація, інформаційний обмін, інформаційний простір, аналізуються інформаційні ресурси та проблеми використання інформації як інструменту впливу на громадську думку та органи влади.